

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 29

София, петък, 23 декемврий

1927 г.

30. заседание

Четвъртък, 22 декемврий 1927 година.

(Открито отъ председателя А. Ц. Цанковъ, въ 16 ч. 45 м.)

Председателъ: (Звъни) Обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитъ народни представители: Никола Андреевъ, Ставри Андреевъ, Драгомиръ Апостоловъ, Никола Аретовъ, Рангелъ Барбанакъ, Иванъ Бомбевъ, д-ръ Владимиръ Бурилковъ, Никола Бурмовъ, Герасимъ Ангеловъ Величковъ, Никола Владовъ, Вълчо Даскаловъ Вълчовъ, Хюсеинъ х. Галибовъ, Стойчо Георгиевъ, Страшимиръ Георгиевъ, Мехмедали Герай, Христо Горневъ, Владимиръ Димитровъ, Добри Димитровъ, Стефанъ Димитровъ, д-ръ Никола Думановъ, Георги Енчевъ, Станю Златевъ, Димитъръ Ивановъ II, Прокопи Йоловъ, Панайотъ Тинчевъ Калчевъ, Никола Кемилевъ, Тодоръ Кожухаровъ, Янко Куцаровъ, Кънчо Кънчевъ, Коста Лудчевъ, Рашко Маджаровъ, Димитъръ Мангърговъ, Калоянъ Маноловъ, д-ръ Кънчо Милановъ, Петъръ Миновъ, Добри Митевъ, Генко Митовъ, Димитъръ Мишаковъ, Никола Мушановъ, д-ръ Борисъ Николовъ, Димитъръ п. Пандовъ, Малинъ Паневъ, Стефанъ Пъйчевъ, Иванъ Петровъ, д-ръ Владимиръ Руменовъ, Янко Сакъзовъ, Кирилъ Славовъ, Ангелъ Томчевъ, Желю Тончевъ, Методи Храновъ, Тома Янчевъ Христовъ, Петъръ Цуцумановъ, Димитъръ Яневъ и Иванъ п. Янчевъ)

Съобщавамъ, че бюрото на Събранието е разрешило отпущъ на следнитъ народни представители:

На г. Владимиръ Димитровъ — 2 дни;

На г. Петъръ Цуцумановъ — 2 дни;

На г. д-ръ Никола Чирпанлиевъ — 1 день;

На г. Иванъ Хрелопановъ — 2 дни;

На г. д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ — 1 день;

На г. Стефанъ Бояджиевъ — 1 день;

На г. Иванъ п. Янчевъ — 2 дни;

На г. Стойчо Георгиевъ — 2 дни;

На г. Христо Горневъ — 3 дни;

На г. д-ръ Владимиръ Бурилковъ — 3 дни;

На г. Теодоси Кънчевъ — 1 день;

На г. Мехмедали Герай — 1 день;

На г. Димитъръ п. Пандовъ — 2 дни;

На г. Хюсеинъ х. Галибовъ — 2 дни;

На г. Никола Владовъ — 1 день;

На г. Никола Андреевъ — 1 день;

На г. Димитъръ Мангърговъ — 2 дни и

На г. Малинъ Паневъ — 3 дни.

Народниятъ представителъ г. д-ръ Владимиръ Руменовъ моли да му се разреши 30 дни отпущъ по болестъ. Прилага медицинско свидетелство. Моля, които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпущъ, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Днесъ се получи речта, която Негово Величество Царьтъ произнесе при поднасяне отговора на тронното слово. Тази речъ има следния текстъ: (Чете)

„Г. председателю,

„Г. г. народни представители,

„Благодаря ви сърдечно за думитъ, които ми отправяте отъ страна на народното представителство и които

изслушахъ съ живъ интересъ. Честитъ съмъ, че мога днесъ да бъда отново въ вашата просвѣтена срѣда, за да размѣня ценни за мене мисли по положението въ страната, нуждитъ и тежненята на народа.

„Съ особено задоволство отбелязвамъ, че народното представителство е напълно проникнато отъ важноста на задачата, която му предстои за заздравяването на държавнитъ финанси и за стопанското възстановяване на България. И азъ не се съмнявамъ, че ние всички заедно, въдушвени отъ желанието да спомогнемъ за преуспѣването на нашия народъ, ще положимъ всички грижи и ще дадемъ нашето съдействие винаги и навредъ, дето отечественитъ интереси ни зоватъ, да изпълнимъ своя патриотически дългъ.

„Не мога да не сподѣля напълно радостта на народното представителство за растящото довѣрие, което България печели въ цивилизования свѣтъ. Впрочемъ, презъ последното ми пребиваване въ чужбина, което бѣ отъ съвършено частенъ характеръ, щастливъ бѣхъ да констатирамъ, че общественото мнение въ просвѣтенитъ народи дава вече една по-правилна преценка, както на нашата еднородна и искрена политика на миръ, тъй и на усилията, които нашиятъ трудолюбивъ и напредничавъ народъ полага, за да възстанови и заздрави своето политическо и икономическо положение. Покрай общото желание у народигъ за миръ, можахъ да видя сжщо особената загриженостъ поради стопанскитъ затруднения, които съществуватъ почти навредъ като последици отъ страшната война и които се преодоляватъ постепенно и отъ всички чрезъ непрестанни усилия, взаимно съдействие и всестранно творчество.

„Следвайки неуклонно нашата миролюбива политика, нека и ние работимъ еднородно, трезво и упорито, за да превъзмогнемъ трудноститъ, които спъватъ нормалното развитие и напредъка на страната, като облекчимъ поминъка и дадемъ на българския народъ онова, което той съ своитъ рѣдки качества заслужава.

„Г. г. народни представители,

„Убеденъ, че вие, преизпълнени отъ високото съзнание за повѣрената ви отъ народа мисия, ще продължите и за напредъ все тъй ревностно вашата законодателна дейностъ, азъ ви приветствувамъ още еднѣжъ съ „Добре дошли!“ и ви пожелавамъ отъ сърдце пълненъ успѣхъ въ народополезнитъ ви начинания.

„Да живѣе българскиятъ народъ!“ (Продължителни ржкоплѣскания отъ всички групи, съ изключение групитъ на социалдемократитъ, работницитъ и земледѣлцитъ — крило „Врабча“)

Постѣпили сж:

Отъ Министерството на вътрешнитъ работи и народното здраве — законопроектъ за разрешаване на Карловската община да склучи заемъ. (Вж. прил. Т. I, № 26)

Отъ Министерството на народното просвѣщение — предложение за приемане на държавна служба по ведомството на народното просвѣщение чужди подданици. (Вж. прил. Т. I, № 27)

Пристѣпваме къмъ дневния редъ.

Понеже г. министърът на вътрешните работи отсъства, ще пристъпим към втората точка от дневния ред — второ четене законопроекта за разрешаване на Министерството на земеделието и държавните имоти оборотен капитал за стопанската експлоатация на държавни гори.

Моля г. докладчика да го докладва.

Докладчик Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Г. г. народни представители! Комисията по Министерството на земеделието, след преглеждане на законопроекта, го прие в следния текст: (Чете)

„ЗАКОНЪ“

за разрешаване на Министерството на земеделието и държавните имоти оборотен капитал за стопанската експлоатация на държавните гори“.

Председателът: Които приемат заглавието на законопроекта, моля, да вдигнат ръка. Болшинство, Събранието приема.

Докладчик Ц. Цвѣтковъ (д. сг): (Чете)

„Член единствен. Разрешава се на Министерството на земеделието и държавните имоти временно да използва като оборотен капитал събраните въз основа на закона за земедѣлскитѣ камари суми за стопанска експлоатация на държавни гори, съгласно чл. чл. 75 и 76 отъ закона за горитѣ.

Отъ продажната стойност на материалитѣ, добити отъ стопанската експлоатация на държавните гори, ще се спадат направенитѣ разноси за добиването имъ и ще се внасятъ за попълване на оборотния капитал, а останалитѣ суми ще се внасятъ на приходъ въ държавното съкровище.

Извършването на разходитѣ, събирането на приходитѣ и отчитането по тѣхъ ще става съгласно закона за горитѣ, закона за бюджета, отчетността и предприятията и закона за Върховната смѣтна палата и окръжнитѣ смѣтни палати.

Сумитѣ отъ оборотния капиталъ ще се отпускатъ отъ Българската земедѣлска банка и клоноветѣ ѝ.

За прилагането на настоящия законъ ще се изработи правилникъ“.

Въ третия редъ следъ думата „използува“, комисията прибави думитѣ „до края на 1929 г. съ лихва, каквато плаща Българската земедѣлска банка“, защото тия суми сѣ вложени като фондъ въ Българската земедѣлска банка и тамъ се олихвяватъ.

Председателът: Които приематъ членъ единственъ, както се докладва, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема.

По искане на г. министра на земеделието, пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — одобряване предложението за одобрение V-то постановление на Министерския съветъ отъ 10 май 1927 г., протоколъ № 28.

Моля г. секретаря да го прочете.

Замѣстникъ-секретаръ Ц. Цвѣтковъ (д. сг): (Прочита изцѣло предложението, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 22)

Председателът: Има думата г. Никола Пѣдаревъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Отъ мотивитѣ на предложението не се вижда, дали тази сума отъ 60.000.000 л. е предвидена въ държавния бюджетъ и дали следва да се изразходва, като предвиденъ кредитъ, или пъкъ тази сума е вънъ отъ бюджета.

Председателът: Има думата г. министърътъ на земеделието и държавните имоти.

Министъръ Д. Христовъ: Тази сума отъ 60.000.000 л. г. г. народни представители, е сума предвидена по текущия бюджетъ за фондоветѣ — за 1927/1928 г. Разрешение се иска отъ Народното събрание, за да бѣде оформено решението на Министерския съветъ, шото този инвентаръ да се раздава съ 20% отстъпка на посоченитѣ отъ министерството стопани-земедѣлци.

Председателът: Които одобряватъ предложението за одобрение V-то постановление на Министерския съветъ,

*) За текста на законопроекта, приетъ на първо четене, вж. прил. Т. I, № 15

взето въ заседанието му отъ 10 май 1927 г., протоколъ № 28, моля, да вдигнатъ ръка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 8)

Пакъ по искането на г. министра на земеделието и на държавните имоти пристъпваме къмъ точка четвъртата отъ дневния редъ — одобряване предложението за одобрение XXVIII-то постановление на Министерския съветъ отъ 28 ноемврий 1927 г., протоколъ № 69.

Замѣстникъ-секретаръ Ц. Цвѣтковъ (д. сг): (Прочита предложението изцѣло, заедно съ мотивитѣ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 23)

Н. Пѣдаревъ (д. сг): И по това постановление на Министерския съветъ предвиденъ ли е кредитъ въ държавния бюджетъ?

Министъръ Д. Христовъ: Да, въ бюджета на фондоветѣ.

Председателът: Има думата народниятъ представителъ г. Славчо Дрѣновски.

С. Дрѣновски (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Предложението, което току-що се прие, за покупката на земедѣлски орѣдия и машини на сума 60 милиона лева, както и това предложение за доставката на люцерново семе, засѣгатъ въпроси, които откриватъ една страничка отъ политиката на Министерството на земеделието, която е твърде характерна. Характерна е тази политика затова, защото съ нея Министерството на земеделието се докосва само до земедѣлскитѣ въпроси, се хлъзга, бихъ казалъ, по повърхността, безъ да смѣе да навлѣзе по-навътре, да постави голѣмитѣ проблеми на разрешението; характерна е тая политика и затова, защото е насочена по посока на най-слабото съпротивление, т. е. къмъ онова, което най-лесно се удава; характерна е тази политика и затуй, защото е свързана съ харченето на грамадни срѣдства, на десетки и стотици милиони лева — жертви, които въ тия тежки времена на голѣма финансова и стопанска криза не съответствуватъ на резултатитѣ, които сѣ добити или които се очаква да бѣдатъ добити.

Защо се прави това, би попиталъ нѣкой? Прави се затова, г. г. народни представители, защото, както току-що споменахъ, това е най-леката работа. Какво по-лесно отъ това да имашъ на разположение милиони, да пратишъ комисия да закупи земедѣлски орѣдия и машини и да ги раздавашъ? Това може да направи всѣки, стига да има пари на ръка. Какво по-лесно отъ това да купишъ люцерново семе въ едно такова грамадно количество и да го раздадешъ? Евентуалнитѣ загуби ще ги носи пакъ този, който плаща — данѣкоплатецътъ.

Д. Грънчаровъ (з. в): Брашнениятъ чувалъ.

С. Дрѣновски (з): Брашнениятъ чувалъ, както се обажда нѣкой отъ тукъ. Това се прави още затова, защото тази политика е ефектна, тя прави впечатление, съ нея могатъ да се облагодетелствуватъ редица хора, както ще видимъ, това подиръ малко. И, най-после, това се прави затова, защото чрезъ една такава политика на покупки и на раздаване подарѣци може да се печелятъ въ края на краищата и партизани.

Н. Гаговъ (д. сг): Вие така ли правѣхте едно време?

С. Дрѣновски (з): Ние така не правѣхме.

П. Гаговъ (д. сг): А!

Д. Зографски (з. в): Ние създадохме фондоветѣ, за да ги изхарчиме.

С. Дрѣновски (з): Г. г. народни представители! Мислите ли, че хората въ Министерството на земеделието не схващатъ, че това, което се върши днесъ, не е най-важното, което трѣбва да се прави? Мислите ли, че тѣ не схващатъ, че тъкмо въ тѣзи области — въ покупката на земедѣлски орѣдия и машини, въ техниката на земеделието, въ раздаването на семена — казвамъ, мислите ли, че тѣ не схващатъ, че тъкмо въ тѣзи области частната инициатива е, бихъ казалъ, на своя постъ? Погледнете въ цѣлата страна — нѣма градъ или паланка, където да нѣма агрономно бюро, което да се занимава съ земедѣлски орѣдия и машини, съ семена; нѣма градъ, където да нѣма по нѣколко

търговски къщи и които — забележете — не купуват кое да е, а купуват тъкмо онова, което подхожда за даден район. Маса кооперативни организации, синдикати, кредитни организации, . . .

Д. Грънчаровъ (з. в.): Съюзи.

С. Дръновски (з): . . . съюзи и т. н. купуват и продават земеделски оръдия и машини, малки и голъми. Следователно, не е трудно да се разбере отъ страна на Министерството на земеделието, че неговият обект на дейност не е въ областта на техниката, не е въ покупката на люцерново семе, въ насърчението на една култура, която си е пробива път отъ толкова години и почва сравнително да се търси и която можемъ свободно да представимъ на частната инициатива, а Министерството на земеделието, както казахъ преди малко, трѣбва да обърне другия листъ, да погледне по-дълбоко, да види по-голѣмитѣ проблеми въ нашето земеделско стопанство и да се потруди тѣхъ да разреши.

Та нима, г. г. народни представители, нашитѣ опитни институти иматъ нѣкакво завидно положение? Я идете въ Садово да видите на какво прилича станцията; погледнете и Русенската опитна станция, която вече дава резултати — № № 14, 16, 7 и т. н. пшеница, съ които г. министърътъ се гордѣе, че може да ги разпространява въ страната. Кредити не стигатъ, за да могатъ да бъдатъ обзаведени тѣзи институти така, както подобава. Вие сте прочели книжката на г. Пройчевъ, който бѣше пратенъ на специализация въ Америка, и сте видѣли американското опитно дѣло на каква завидна висота стои. Ние далеко не сме тамъ, не можемъ да отидемъ тамъ, защото нѣмаме сръдства, но въ този моментъ нѣмаме и желание да го направимъ. За насъ е най-лесно да купимъ земеделски машини, да ги раздаваме, или да стоимъ наредени на цѣли пирамиди тѣй, както стоимъ до скоро, напр., въ Бургазъ и които бѣха буквално боклукъ. Следъ като нѣколко комисии сж отказвали да приематъ плуговетъ за 20-тѣ милиона, най-после се е намѣрила една комисия да ги приеме и ги раздаватъ. Ще имамъ честта по-нататкъ да ви чета писма, за да видите колко негодни и колко недоброкачествени сж били тия плугове.

Х. Баралиевъ (с. д.): Георги Поповъ трѣбва да е игралъ роля тамъ!

Председателъ: (Звъни)

С. Дръновски (з): Та нима, г. г. народни представители, нашитѣ земеделски институти, нашитѣ земеделски училища сж подредени? Виждате, че тѣ приематъ ученици презъ годината, че тѣ не разполагатъ съ достатъчни кредити, че тѣхнитѣ стопанства не сж обзаведени, за да бждатъ като показалецъ на учащитѣ се въ тѣхъ. Ами писа се въ пресата, въ в. „Миръ“ — и азъ не видѣхъ да се опровергае отъ Министерството на земеделието — че вече $\frac{1}{4}$ отъ кравитѣ въ Самоковската краварница сж измръли. Това е станало по причина, че нѣма достатъчни кредити, за да бждатъ закупени по-доброкачествени храни и да бждатъ гледани тия крави по-добре.

Най-после, г. г. народни представители, какво направихме ние, за да създадемъ пазари за нашитѣ земеделски произведения? Неуже-ли отъ тия милиони, които се харчеха тукъ, не можехме да отдѣлимъ една десета, за да създадемъ бюра въ по-голѣмитѣ държави, въ по-голѣмитѣ търговски центрове, за да подпомогнемъ нашитѣ кооперации, да създадемъ бюра, за да можемъ да намѣримъ пласментъ на нашитѣ хубави вина? Не можехме ли да създадемъ бюра съ помощта на Министерството на земеделието, респективно на държавата — много малко отъ тия милиони се иска — за да организираме продажбата на нашитѣ тютюни, понеже, както знаете, тютюнитѣ отъ реколтата 1924 г. още не сж продадени? Но, г. г. народни представители, ако се започне най-напредъ съ разрешаването на тѣзи проблеми, резултатитѣ не дохождатъ така бързо, тѣ не се виждатъ веднага, трѣбва да се работи мълкомъ, тихо, да мине време, за да се види ефектътъ отъ тѣхъ. Другото, обаче, е много лесно и его защо Министерството на земеделието днесъ направлява своята политика именно въ това направление, то търси . . .

Х. Баралиевъ (с. д.): Ефекта.

С. Дръновски (з): . . . ефекта.

Г. Марковъ (з. в.): А не резултатитѣ.

С. Дръновски (з): Ако бѣше се почнало разрешаването тъкмо на тия проблеми, тогава не биха се строили курници и обори въ селата. Видѣхъ въ едно стопанство отъ 10 декара единъ курникъ за 50 кокошки, който струва 12,000 л. Стопанинътъ ми каза: „Ако азъ бѣхъ го направилъ и си гуря само лихвата по 15—16%, трѣбва да предвиждамъ годишно лихва за тѣзи 50 кокошки 2,000 л., а съгласете се, казва, че азъ не мога винаги да държа 50 кокошки, защото има и болести и въ края на краищата свършвамъ съ загуба“. Строятъ се и образцови обори въ Видинско. Единъ директоръ на катедра повелъ единъ господинъ да му покаже въ едно село — не мога да си спомня сега името му — единъ образцовъ оборъ. Обаче какво намѣрили — домакинството на стопанина се пренесло въ обора, а добитѣка поставили въ къщата на стопанина! (Смѣхъ всрѣдъ нѣвниката. Глъчка)

Председателъ: (Звъни)

С. Дръновски (з): Г. г. народни представители! Смѣщото нѣщо е, бихъ казалъ, и съ доставката на люцерново семе. Прѣскатъ се милиони, както ще видите подиръ малко, които нѣма да кореспондиратъ на резултатитѣ, които се очакватъ отъ това мѣроприятие съ люцерновото семе.

Г. г. народни представители! Споредъ статистиката за 1922 г., ние имаме засѣто едно пространство ливади съ изкуствени треви: люцерна, детелина, еспарзата и др. ливадарски семена кръгло отъ 61 хиляди декари. Предполагамъ, че досега тази цифра се е покачила на 100 хиляди, а може би и надъ 100 хиляди декари. Вносътъ на всички видове ливадарски семена за 1921 г. кръгло е 7.500 кгр.; за 1922 г. — 41.600 кгр. — вече почва и държавата да внася по малко; за 1923 г. — 32 хиляди килограма; за 1924 г. — 76.500 кгр. — презъ тая година държавната доставка е малко по-голѣма и тази година изъ единъ пътъ се покачва вносътъ на 800,000 кгр. Докато досега сме внасяли отъ всички видове ливадарски семена сръдно 6—7 вагона, тази година искаме само люцерново семе да внесемъ 80 вагона, т. е. 15—16 пъти повече отъ онова, което е внасяно сръдно досега.

800,000 кгр. — колкото се иска да се достави споредъ обявлението на Земледѣлската банка — по 70 л. правятъ 56 милиона лева. Ако всѣки стопанинъ, където ще се раздаде това семе, засѣе минимумъ 10 декари, а то, забележете, нѣма да бжде, ще ни трѣбватъ минимумъ 20 хиляди стопани, като се смѣта 4 килограма люцерна на единъ декаръ. Значи, минимумъ 200 хиляди декари трѣбва да бждатъ отдѣлени и засѣти съ люцерна. Питамъ се азъ: готови ли сж тия 20 хиляди стопани въ страната, подготвени ли е почвата, гдето ще се сѣе люцерната, агрономитѣ провѣриха ли това, донесоха ли въ министерството, че тамъ и тамъ нивата е така и така подготвена? Защото, г. г. народни представители, люцерната не може да се хвърли къде да е. Мѣстото трѣбва да бжде специално подготвено. Азъ съмъ убеденъ, че това не е станало, че нито стопанитѣ сж подготвени, нито нивитѣ сж готови.

С. Омарчевски (з): Паритѣ сж готови.

И. Бояджийски (д. сг): Ами знаете ли, че въ 52 села въ Плъвенско има по около 1.000 декари земя готова за засѣване съ люцерна и не ги засѣха, поради липса на люцерново семе? Имате ли предъ видъ това?

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Той не иска да знае това.

С. Дръновски (з): Всѣки случай не сж 200 хиляди декари.

Нашитѣ опитни институти подготвени ли сж, за да контролиратъ 80 вагона люцерново семе — всѣки човалъ, който иде пломбиранъ отъ странство, да бжде контролиранъ дали не съдържа люцерновото семе коскута? Имате ли институти, които да могатъ да проконтролиратъ такава голѣмо количество семе? Азъ отговарямъ: не. Миналата година се достави едно малко количество люцерново семе, ако се не лъжа, около 30 хиляди килограма. Ще ви прочета следъ малко едно писмо, за да видите какво сте внесли въ страната. Имате ли ние машини декоскутори, които да пречистватъ семето отъ коскута? И да имаме такива машини, тѣ сж много малко.

Г. г. народни представители! Не е въпросътъ само да критикуваме. Азъ искамъ да изнеса обективно цѣлия въпросъ. Миналата година на Земледѣлското дружество, къмъ което министерството, както знаете, е щедро, се дадоха милиони, за да достави земеделски семена и то достави около 30—40 хиляди килограма люцерново семе, което е

разнесло въ цѣлата страна, но което е било заразено отъ коскута, отъ която има се опасностъ, забележете това, да се унищожатъ всички люцернови ливади въ нашата страна.

Г. Милю С. Балтовъ отъ гр. Пловдивъ, единъ едъръ землевладѣлецъ, който има повече отъ 100 декари посѣти съ люцерна, въ едно писмо отъ 15 августъ 1927 г. ето какво пише между другото: (Чете) „Също Ви се оплаквамъ, тази година взехме отъ Земледѣлското дружество люцерново и детелиново семе, за което много съжаляваме. Излѣзе пълно съ коскута, която ще опустоши цѣлата ливада. Просто човѣкъ не може да си обясни какъ така нашитѣ агрономи и професори допускатъ подобни работи или, както всичко, така и тукъ се гледа презъ прѣсти и се обиратъ хората по единъ такъвъ начинъ и ги поставятъ въ невъзможностъ“.

Това е единъ точенъ цитатъ отъ писмото на г. Балтовъ отъ гр. Пловдивъ.

Г. професоръ Иванъ Ивановъ по поводъ на това писмо отиде да провѣри и намѣри, че една ливада отъ 115 декари, посѣта съ люцерново семе, е имала около 15 петна отъ коскута, които сж достатъчни да унищожатъ цѣлата ливада. И, забележете, че чувалитѣ съ това семе, което е получилъ г. Балтовъ чрезъ Земледѣлското дружество, сж дошли направо отъ Бургазъ; а това показва, че нашитѣ опитни институти не сж имали време да проконтролиратъ всичкото семе. Тѣ сж се надѣвали, че като сж прегледали нѣколко чували, които излѣзли съ чисто люцерново семе, и другитѣ чували сж съ такава семе. Обаче семето, което получилъ г. Балтовъ, излѣзло съ коскута.

Кметътъ на с. Мъртвица, Плъвенско, пише, че е взелъ отъ Земледѣлската катедра въ Плъвенъ люцерново семе, засѣлъ една доста голѣма нива, но излѣзло съ коскута. И той казва: „Кого да сждимъ, откъде да търсимъ вреди и загуби? Цѣлата ми нива е съ коскута“. А семето е взето отъ Плъвенската земледѣлска катедра. Предполагамъ, че е сжщото семе на Земледѣлското дружество, което е раздадено по земледѣлскитѣ катедри, чрезъ Министерството на земледѣлието.

К. Томовъ (з): Кой е директоръ на това дружество?

С. Дрѣновски (з): Нѣма директоръ. Директорътъ е главенъ секретаръ, който си пази мѣстото сега. То е свободно.

К. Томовъ (з): Нека се знае!

С. Дрѣновски (з): Г. г. народни представители! Миналата година Земледѣлското дружество ограби и държавата, ограби и земледѣлцитѣ. То закупи люцерновото семе по 37—42 л. килограма, а го оферира на държавата по 80—84 л. килограма.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Нали има главенъ секретаръ да бди за тази работа!

С. Дрѣновски (з): И сега, г. г. народни представители, при това голѣмо количество, сигурни сме, че пакъ опасността да се внесе коскута нѣма да бѣде избѣгната. И се пита: къде е тукъ разумътъ? Не е ли по-добре да внесемъ малко количество, но здраво, чисто отъ коскута, проконтролирано, отколкото да внасяме такива грамадни количества, да харчимъ десетки милиона лева, за да разнасяме коскута въ нашата страна?

По-нататъкъ. Азъ питамъ: за тия 80 вагона люцерново семе имаме ли складове, имаме ли помѣщения годни, където то да се прибере, да се запази, или ще го прѣснемъ, както е било досега? Или, понеже въ решението е казано, че „евентуалнитѣ загуби ще ги джиросаме на държавата“, то може половината отъ него и мишкитѣ да изядатъ!

Друго нѣщо. Може ли всичкото това семе да се похарчи, готови ли сж нашитѣ органи — катедритѣ — да го поематъ и да го раздадатъ тамъ, където има приготвени ниви?

Другъ единъ въпросъ е, дали това огромно количество се доставява споредъ действителнитѣ нужди, както казахъ и по-рано, и дали имаме нарѣзка списъка на ония стопани, които сж подготвили нивитѣ си, или пъкъ то се доставява, защото имаме нарѣзка 50—60 милиона лева, които трѣбва да се похарчатъ?

Г. г. народни представители! Едва следъ редъ години ние сме достигнали да припежаваме едно пространство отъ стотина хиляди декари, засѣти съ люцерна, и вие виждате, че Министерството на земледѣлието днесъ иска съ единъ замахъ, на единъ пътъ да засѣе 200,000 декари съ люцерново семе. Естествено е, че мѣрникътъ на Министер-

ството на земледѣлието е поставенъ много високо; явно е, че тукъ нѣма приемственостъ, че нѣма система въ мѣроприятията на Министерството на земледѣлието. Ползата отъ прахосването на тия милиони нѣма да кореспондира, нѣма да бѣде въ съотношение съ резултатитѣ, които се очакватъ, както споменахъ преди малко. Азъ смѣтамъ, че съ едно количество отъ 80—100 хиляди килограма максимумъ люцерново семе ние ще можемъ да достигнемъ сѣщитѣ резултати, които се очакватъ и отъ 800-тѣ хиляди килограма люцерново семе.

Като внасяме едно таково огромно количество, ние смѣтаме, че по този начинъ рискуваме не само да внесемъ коскута, както е вече сторено, но и да убиемъ едно хубаво начинание, което си е намѣрило вече почва всрѣдъ нашия земледѣлецъ, долу въ селата.

За една такава политика ние не само че нѣма да гласуваме, но ние сме длъжни въ този моментъ и да протестираме, задето се харчатъ десетки милиона лева при тая тежка стопанска и финансова криза! (Рѣжкоплѣскания отъ земледѣлцитѣ)

Председателътъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Марковъ.

Г. Марковъ (з. в): Г. г. народни представители! Земледѣлската парламентарна група много лѣти е имала случай да заяви тукъ, че по въпроси отъ стопански характеръ не ще прави политика, и че за всѣко дѣло, на което и да е правителство, което цели стопанското подобрене на страната, ще ладе своята подкрепа. Но въ настоящия случай, ще ме извинява г. министърътъ на земледѣлието, ние не виждаме отъ това негово начинание да се получи каквато и да било полза. Нѣщо повече — за насъ е очевидно, че въ настоящия случай се иска една грамадна сума да се хвърли и да се разшире.

Г. г. народни представители! Азъ съмъ съгласенъ съ всички, които мислятъ, че трѣбва да се обърне особено внимание на земледѣлието въ нашата страна, защото вие чувате отъ изложението на г. министъръ-председателя, че срѣдното производство на декаръ земя въ България е около 95—100 кгр. пшеница, тогава когато въ напредналитѣ страни производството на декаръ земя е много по-голъмо. Вие знаете, че се чѣте една статистика отъ г. Данаилова, мисля, или отъ другъ нѣкой, споредъ която въ Германия, при нейната прѣсчлва земя — която знаятъ тия отъ васъ, които сж ходили тамъ — производството на декаръ е 350 кгр. Ние сме чели, че въ нѣкои държави на Съединенитѣ щати е достигнато производство даже до 800 кгр. на декаръ. Това показва, че ние сме останали много назадъ и че усилията на всички — на правителство, на опозиция, на общественици и обществени групи — трѣбва да се насочатъ въ тая посока: да се увеличи производството на земята въ България.

Г. министърътъ на земледѣлието иска да се подобри скотовъдството въ нашата страна чрезъ създаване на изкуствени ливади. Добре, но въ 24 часа не може да се създадатъ тия ливади. Г-да! Създаването на изкуствени ливади, каквито мечтае, въротно, г. министърътъ въ своитѣ проекти, не може да стане въ една година, не може да стане само съ единъ законъ. Създаването на изкуствени ливади предполага най-напредъ подготвяне на почвата. За да дадемъ такъвъ голѣмъ кредитъ да се изразходва за семе, за засѣване на изкуствени ливади, ние трѣбва най-напредъ тия ливади да ги напояваме. България се намира на едно мѣсто на земното кълбо, където сушата е много голѣма. Споредъ статистиката, въ южна България годишниятъ валежъ не достига онази норма, която се изисква отъ земледѣлската наука. Въ Южна България имаме валежъ по-долу отъ 750 литра на квадратенъ метъръ годишно, когато е потребенъ по-голъмъ валежъ. А още по-голъмъ валежъ е необходимъ за изкуствени ливади, които нѣма да дадатъ трева, ако пролѣтътъ е сушава и ако не сж подготвени да се напояватъ. Ето защо, за хвърлянето на голѣми суми за семена отъ държавата, безъ да е подготвена почвата, ние не можемъ да дадемъ съгласието си, въпрѣки че земледѣлската група желае да подкрепи всички стопански инициативи, откъдето и да изхождатъ тѣ.

Отъзв съображения, които преждеговорившиятъ г. Славчо Дрѣновски изтъкна тукъ, не сж отъ малко значение, г-да! Ние най-напредъ не можемъ да контролираме какво ще бѣде семето, което ще дойде. Това сж 800 хиляди килограма. Де е организацията, която ще провѣри всичкото това количество?

Ето защо, като заявявамъ отъ името на земледѣлската група, че не можемъ да гласуваме този кредитъ, ние мо-

лимъ г. министра да признае, че не могат да се правят такива скокове и да намали претенциите си, за да получи и нашето одобрение. Ако той иска кредитъ въ този размъръ, ние смѣтаме, че паритѣ сж хвърлени на вѣтра, че нѣма да се получатъ резултати. Затова нѣма да гласуваме за одобрението на това постановление на Министерския съветъ. Ако, обаче, той намали искането си до размъръ, какъвто нашата, българската действителностъ позволява, въ такъвъ случай ние можемъ да дадемъ съгласието си.

С. Савовъ (д. сг): Колко, кажете?

Г. Марковъ (з. в): Иначе ние смѣтаме, че това сж пари, хвърлени напразно, ако ги дадемъ изведнажъ за доставката на 800.000 кгр. люцерново семе. При липсата на подготовка, при липсата на достатъчно институти, които да вършатъ контролъ, това е ирахоичностъ. (Рѣкоплѣския отъ земледѣлцитѣ, крило „Врабча“)

Д-ръ Н. Чирпанлиевъ (д. сг): Предлагамъ да се напечататъ речта му въ „Земледѣлско знаме“.

Г. Марковъ (з. в): Ние ще я напечатаме, безъ да питаемъ нѣкого.

Председателъ: Има думата г. министърътъ на земледѣлието и държавните имоти.

Министъръ Д. Христовъ: Г. г. народни представители! Г. Славчо Дръновски каза, че Министерството на земледѣлието трѣбва да се занимава съ голѣмитѣ проблеми на нашето народно стопанство и по-специално на нашето селско стопанство, вмѣсто да се занимава съ такива „ефективни“ работи, какъто е доставката на земледѣлски инвентаръ и семена въ такива грамадни размѣри, което не представлявало нищо друго, освенъ разточителство на сѣкровището, на народните пари, а въ добавъкъ — за по-голѣми ефектъ — азъ ще кажа, особено въ тия времена на криза, какъто преживява нашето народно стопанство.

На г. Славчо Дръновски, както и на господата отъ земледѣлската група, нека имъ заявя — нали е въпросъ за разбиране? — че за мене нѣма по-голѣма проблема — и подчертавамъ тия думи „по-голѣма проблема“ — отъ проблемата да повдигнемъ народното производство и по-специално да повдигнемъ производството на селското стопанство, защото то е основната пружина на цѣлия нашъ стопански животъ, защото то е голѣмото колело въ голѣмия апаратъ, което, движейки се правилно, ще се движи правилно и цѣлиятъ стопански животъ. Каквито и сентенции да давате въ вашитѣ партийни резолюции за стопанска криза, за наричната криза и пр. пр. — всичко това, по мое схващане, ще излѣзе едни празни декламации, които нѣма да иматъ абсолютно никакви резултати, особено когато вие ще дойдете на това мѣсто (Сочи министерската маса), затова защото живиятъ и практически животъ иска своето живо дѣло и своята практическа работа.

Вие имате претенцията да представлявате българския селски народъ и българското селско стопанство. Ами за васъ, които имате тази амбиция и тази претенция, какъ не е ясно, какъ не е понята една отъ най-елементарните, една отъ най-проститѣ истини, когато става дума за повдигане на народното производство и по-специално — на селското стопанство? Ами че ние — въ едри шрихи казано — не можемъ да повдигнемъ производството въ селското стопанство, не можемъ да разчитаме абсолютно по никакъвъ начинъ на едно увеличение на рандемана на единица площъ, да кажемъ на декаръ — за което ви говорѣ Георги Марковъ преди малко — ако не въведемъ модеренъ земледѣлски инвентаръ въ това стопанство, защото модерниятъ земледѣлски инвентаръ олицетворява, символизира рационалната обработка на почвата; а безъ една рационална обработка на почвата, вие ще се намирате въ сѣщото състояние на производство въ селското стопанство, въ което се намирате днесъ: по изчисленията на едни — 88 кгр. пшеница на декаръ, по изчисленията на други — 105—106—107 кгр. и пр. и пр. Ние не можемъ да мечтаемъ не за онзи рандеманъ, за онзи добивъ, който има въ далеко напредналитѣ културни страни, но дори за едно що-годе повишение, безъ въвеждането на модерниятъ земледѣлски инвентаръ.

Азъ ще имамъ другъ пътъ случай да изложя земледѣлската политика на правителството. Тя, между другото, ще бѣде изложена и въ отчета, който въ скоро време ще бѣде раздаденъ на народното представителство, когато по-специално ще бѣдатъ разгледани редовниятъ държавенъ бю-

жетъ и бюджетътъ на фондовете; тогава ще си позволя да взема думата и по-подробно да говоря по тия въпроси.

Сега, макаръ набързо, ще ми позволите да спомена за едни отъ най-важните моменти — когато става дума за подобрене на селското стопанство — въ рационализирането на това селско стопанство.

Нѣма, г. г. народни представители, да имаме повдигане и повишение на народното производство, ако оставимъ селското население да бѣде неучено; а то, ще признаете, е неучено. (Къмъ земледѣлцитѣ) Вие не вземахте абсолютно никакви мѣрки — вие, които представлявате българския селски народъ, въ кавички казано — да разрешите най-елементарната, основната проблема за подобрене на земледѣлското стопанство: напр., да кажемъ, подмѣтанята, които трѣбва да ставатъ веднага следъ жетва. Какви мѣрки взехте вие, да кажемъ, за въвеждането на дълбоката оранъ, или за въвеждането на подривачките, или за въвеждането на прѣтънитѣ култури и пр.? Абсолютно никакви мѣрки. Вие решавате голѣмитѣ социални проблеми съ земледѣлската трудова собственостъ, като забравихте, че съ тази мѣрка — съ закона за трудовата поземелна собственостъ — вие само премѣстихте, депласирахте собствеността отъ едни рѣще въ други, безъ съ туй да увеличите нито съ единъ килограмъ повече нашитѣ рекокти, безъ съ туй да увеличите производството на нашето селско стопанство.

Вие казвате, че трѣбва да оставимъ на частната инициатива да разреши тѣзи голѣми въпроси. Несъмнено, трѣбва да оставимъ разрешението на тѣзи въпроси на частната инициатива. Ами че азъ не съмъ противъ това, нито правителството е противъ. Но частната инициатива може да разреши проблемитѣ, зачатитѣ и въ 50, и въ 100 години; тя може да ги разреши и въ 5, и въ 10, и въ 15 години, съобразно съ въпроситѣ, които ще ѝ бѣдатъ поставени за разрешение. Частната инициатива, обаче, трѣбва да бѣде стимулирана, трѣбва да бѣде събудена, за да може да извърши по-интензивно своето дѣло.

Като е дума за модернизирание на земледѣлския инвентаръ — защото за него се касае едно отъ министерскитѣ постановления — частната инициатива, г. г. народни представители, не разреша въпроса за земледѣлския инвентаръ. Онова, което е доставено по частна инициатива като модеренъ земледѣлски инвентаръ, е капка въ морето; за него даже не трѣбва да се говори. Когато относително въвеждането на едно отъ модерниятъ земледѣлски оръдия, какъто е редосѣялката, бѣше спечелена позиция всрѣдъ нашето земледѣлско население, тогава частната инициатива въ много околии почна да се намѣва и да разрешава благополучно въпроса. Въ Бѣленска околия, напр., Министерството на земледѣлието въведе около 40—50 редосѣялки — частната инициатива е въвела 150—200 редосѣялки. Въ Русенска околия, благодарение на частната инициатива, една година следъ като Министерството на земледѣлието въведе редосѣялката и на дѣло показа какво голѣмо значение има въвеждането на това земледѣлско оръдие, 60% отъ площта е засѣта съ редосѣялки. Извършени сж и редъ други работи — да не ги изброявамъ.

Ако всичко това е вѣрно, ако вие непрекъснато, постоянно говорите, че въ страната има стопанска криза, парична криза и пр. пр., мислите ли, г. г. народни представители, че ще можете да разрешите всички тѣзи въпроси, ако не разрешите въпроса за производството, и преди всичко — за земледѣлското производство, което е ресурсътъ и двигателътъ на всички други производства? Защото, по мое дълбоко убеждение и занаятитѣ, и индустрията, и търговията ще спратъ, ще продължаватъ да живѣятъ въ кавички, ако нѣма едно консомативно селско население, което да харчи, което преди всичко да печели.

Вие ми говорите за частната инициатива. Ами че азъ не зная частната инициатива да е разрешила единъ такъвъ важенъ въпросъ, какъвто е, напр., въпросътъ за въвеждането на валяка или култиватора, които сж отъ огромно значение за земледѣлското производство. Вие, които претендирате, че представлявате селския народъ и земледѣлскитѣ интереси, трѣбва да разберете тази работа и да ме подкрепите въ това дѣло.

Г. г. народни представители! Онова, което ние ще дадемъ като помощъ за смѣтка на държавата съ целъ да подтикнемъ тѣзи инициативи, съ целъ да обърнемъ вниманието на селското население, съ целъ да пропагандираме на дѣло голѣмото значение на въвеждането модерниятъ земледѣлски инвентаръ като необходимо условие за рационализиране на земледѣлието, съставлява такъвъ нищоженъ процентъ отъ нашия разходенъ бюджетъ, редовенъ и фондовъ, че, струва ми се, най-малко отъ васъ (Къмъ земледѣлцитѣ)

трѣбваше да се намери възражение за икономии въ туй отношение. За голѣмо съжаление, това стана.

Г. Марковъ (з.в.): Кажете какъ ще ги похарчите?

Министъръ Д. Христовъ: Отъ всички инвентаръ, доставенъ миналата година — плугове на сума 18 милиона лева и другия инвентаръ на сума 60 милиона лева — $\frac{3}{4}$ вече е продаденъ, пласиранъ, а останалата частъ продължава да се пласира. И не само това, но за нѣкои видове, напр., редосѣялките, не можемъ да сваримъ да удовлетвориравме предявяванитѣ все по-голѣми и по-голѣми нужди на земледѣлското население. Толкова по този въпросъ.

По въпроса за люцерната. Г. г. народни представители! Азъ и тукъ трѣбва да изкажа едно голѣмо удивление за тѣй несериозното отношение къмъ такива важни проблеми, каквато е проблемата за скотовѣдството у насъ. Ние имаме въ страната крѣпко около 4 милиона глави едѣръ добитѣкъ, за който е необходимо — пакъ споредъ преброяването на специалиститѣ и на техницитѣ — едно количество отъ $4\frac{1}{2}$ милиарда килограма или $4\frac{1}{2}$ милиона тона фуражъ, а имаме не повече отъ $2-2\frac{1}{2}$ милиона тона или $2-2\frac{1}{2}$ милиарда килограма. Въ земледѣлска България, която вие оплаквате, ние сме докарвали работата дотамъ — да се отнасяме съ пренебрежение къмъ земледѣлското население, да го разрешаваме съ партизански агитации; ние сме докарвали въ земледѣлска, селска България работата дотамъ — като една ирония, като единъ сарказъмъ, добитѣкътъ да гладува и да не дождя. Това е истинското положение.

Пакъ споредъ смѣтките на тѣзи специалисти и техници — въ това число и на лица, които вие цитирахте — въ нашето земледѣлско стопанство трѣбва да има не помалко отъ $1\frac{1}{2}$ милиона декара площъ засѣта съ люцерна, а имаме засѣти само 100 хиляди декара. Вие сами виждате каква е огромна разликата. Ние имаме засѣто съ люцерна едва 6% отъ това, което трѣбва да съставлява площта, засѣта съ люцерна у насъ. Докога трѣбва да продължаваме да отлагаме разрешението на тази толкова важна проблема?

И вие ме питате сега, какво ще правимъ съ тѣзи 800.000 кгр. люцерново семе, които ще доставимъ и които щѣли да бѣждатъ подложени на изяждане — както вие, г. Дръновски, цитирахте преди малко едно писмо отъ брата Балтови. Доставка на люцерново семе започнахме да правимъ въ по-голѣми размѣри. Семето, което раздадохме миналата година, се засѣ тази пролѣтъ, и азъ не знамъ кога изникна и се появи тази коскута? Азъ не го вѣрвамъ. Истината е, че тая болестъ съществува у насъ отъ много по-рано и Министерството на земледѣлието взема своитѣ мѣрки, за да ограничи нейното разпространение. И мога да кажа тукъ, че макаръ да не сме направили кой знае какви голѣми успѣхи въ тази посока, имаме голѣми практически резултати.

Г. г. народни представители! Въ какъвъ размѣръ трѣбва да бѣде култивирано люцерновото семе? Ние не искаме засѣването му като една фантазия, не го искаме така на приумица, ами то се дължи на необходимости, които сѣ конституирани. Какви сѣ тѣзи необходимости?

Миналата година по инициативата на министерството трѣбваше да се отдѣлятъ части отъ общинскитѣ мери, които да бѣждатъ засѣти съ люцерновата култура. И мога да ви кажа, че опититѣ, които се направиха миналата година, бѣха успѣшни. Горедолу около 200 хиляди декара въ 10—15 околии, особено въ Северна България, бѣха отдѣлени отъ закрѣпленитѣ мери. Едни общини отдѣлиха 1.000 декара, други 500, а имаше и общини, които отдѣлиха и по 3—4 хиляди декара, изораха ги презъ пролѣтъта подъ упѣтването на агрономитѣ и се извърши една много системна, методична работа. Сега хората искатъ люцерново семе, за да засѣятъ тия отдѣлени декари. Ако смѣтнете 100—150 хиляди декара по 4 кгр., това сѣ 600 хиляди килограма. Отъ 50-тѣ хиляди избрани стопани въ 800 села, между които министерството действа за прилагане на своитѣ мѣроприятия — ние ще нагазимъ по-дълбоко въ селското стопанство, за да можемъ да го преобразуваме и да създадемъ, съ течение на времето, условия за неговото истинско модернизиране, което е невъзможно и немислимо безъ въвеждането на фуражнитѣ растения, които сѣ извикани да играятъ голѣма роль при реорганизирането на селското стопанство — ако, казвамъ, отъ тѣзи 50 хиляди стопанства или отъ половината отъ тѣхъ се отдѣли по 3 декара, ще имаме около 90—100 хиляди декара да се засѣятъ съ люцерново семе, по 4 кгр. на декаръ, това прави 400 хиляди килограма. Като прибавите и 600.000 кгр.,

необходими само за общинскитѣ мери, ставатъ 1.000.000 кгр. Въместо да доставимъ, обаче, 1.000.000 кгр., ние искаме да доставимъ 800.000 кгр. Като доставимъ, обаче, 800.000 кгр. люцерново семе, ние пакъ не можемъ да удовлетвориравме нарастналитѣ, много нарастналитѣ нужди на нашето селско население.

Вие, г. г. народни представители отъ Земледѣлския съюзъ, говорите за нужди на селското население, безъ да живѣте и безъ да надниквате въ неговия животъ, или ако надниквате, затваряте си очите. Селското население у насъ е тръгнало въ единъ пѣтъ на разрешаване на своитѣ основни и най-голѣми проблеми. И правителството, специално Министерството на земледѣлието, което става отзивъ на тѣзи голѣми нужди, предлага днесъ на народното представителство да го подкрепи въ едно мѣроприятие и го моли да му съдействува за разрешаване на тѣзи важни проблеми и задачи. Защото, само когато бѣждатъ разрешени тѣзи голѣми проблеми, само тогава нѣма да остане поменъ нито отъ стопанска, нито отъ парична криза. (Ржкопляскания отъ стовориститѣ)

Д. Кьорчевъ (нац. л.): Само една дума, г. председателю.

Председателъ: Имате думата.

Д. Кьорчевъ (нац. л.): Следъ хубавитѣ, изчерпателни думи на г. министра на земледѣлието, азъ повдигамъ единъ въпросъ, който смѣтамъ, че нѣма да се характеризира като смѣшенъ, както вчера г. министъръ-председателъ характеризира известни предложения, които се правѣха за поправки на единъ законопроектъ.

Постановлението, което трѣбва да се одобри и съ което Министерскиятъ съветъ е ангажиралъ държавата съ десетки милиони лева, е взето на 28 ноемврий т. г., когато Камарата заседаваше. Това не е никакъвъ редъ. Конституцията забранява подобно нѣщо и единъ Министерски съветъ, който си знае работата, не може така да процедира. Той не би възложилъ въ това време, когато Камарата заседава, на Земледѣлската банка да прави търгъ за смѣтка на Министерството на земледѣлието за десетки милиона лева. Това смѣшно ли е, жалко ли е? Азъ питамъ г. Ляпчевъ, който се готви да вземе думата — касе се за единъ актъ, който никога не е билъ допусканъ отъ Народното събрание — може ли това постановление да бѣде поставено на дневенъ редъ? Внесете, г-да, специаленъ законъ за изразходванитѣ суми. Ако г. председателъ на Камарата уважава тая Камара и народа, отъ името на когото говоримъ, трѣбва да махне това предложение отъ дневния редъ.

Председателъ: Дневниятъ редъ е гласуванъ снощи.

Д. Кьорчевъ (нац. л.): Азъ протестирамъ противъ този начинъ на процедиране. Смѣтамъ, че уважаемиятъ председателъ на Народното събрание по никакъвъ начинъ нѣма да подложи на гласуване одобрението на едно постановление, което е взето незаконно и антиконституционно.

Председателъ: Има думата г. министъръ-председателъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Г. г. народни представители! Ще успокоя г. Кьорчевъ. Постановлението е взето, за да се внесе въ Народното събрание законопроектъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л.): Какво значи това?

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Никакъвъ ангажментъ на суми, никакво приложение на решение на Министерския съветъ нѣма. Оставено е на Народното събрание да се произнесе по въпроса.

Д. Кьорчевъ (нац. л.): Това не е законопроектъ.

С. Омарчевски (з): Трѣбва да се внесе законопроектъ отъ министра на земледѣлието, а не постановление отъ Министерския съветъ, когато Камарата заседава.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Моля Ви се, г. Омарчевски, азъ казахъ какво е.

Д. Кьорчевъ (нац. л.): Вчера казахте, че е смѣшно да се правятъ на трето четене предложения. А това какво е?

Министър-председател А. Ляпчев: Азъ ви казахъ какво е.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Не сте правъ, г. Ляпчевъ.

Министър-председател А. Ляпчев: Преди малко обяснихъ, но нищо не сте разбрали.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Законътъ е законъ, постановлението е постановление. Каква е тази практика?

С. Омарчевски (з): Тази практика я осмъждахте въ миналото, г. министър-председателю.

Г. Марковъ (з. в): Внесете законопроекта.

Председателътъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да.

Министър-председател А. Ляпчев: Азъ пакъ повтарямъ: Министерскиятъ съветъ е взелъ постановление, този въпросъ да се сложи предъ Народното събрание. Ще трѣбва да признае съжаление, че нашитѣ канцеларии, които често пѣти ги оправямъ — не мога навсѣкѣ да ги оправямъ — сѣ забравили, че това постановление е за единъ законопроектъ и че трѣбваше да го облѣкатъ въ форма на законопроектъ. (Рѣжкоплѣския отъ лѣвицата)

Д. Кьорчевъ (нац. л): Браво! (Рѣжкоплѣска)

Министър-председател А. Ляпчев: И за да бждете и вие и азъ доволни, това предложение ще се разгледа като законопроектъ и ще се изпрати въ комисията. (Рѣжкоплѣския отъ лѣвицата)

Д. Кьорчевъ (нац. л): Така може.

С. Омарчевски (з): Това е практиката, това е конституцията.

Председателътъ: Които приематъ предложението на г. министър-председателя, шото прочетеното предложение да се обърне въ законопроектъ и които го приематъ на първо четене, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Г. Марковъ (з. в): Какво болшинство?

С. Омарчевски (з): Петъ души гласуватъ!

Председателътъ: Ще повтора гласуването. — Които приематъ на първо четене прочетеното предложение, което се обръща въ законопроектъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Измѣнете заглавието.

Министър-председател А. Ляпчев: Ще отиде въ комисията и тамъ ще се направятъ нужнитѣ поправки.

Председателътъ: Пристъпваме къмъ първата точка отъ дневния редъ — **предложение разискванията по първото четене на законопроекта за тълкуване приложените на чл. 10 алинея първа отъ закона за окръжнитѣ съвети и пр.** Има думата народниятъ представител г. Тома Константиновъ.

Г. Константиновъ (нац. л): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че предложението, направено отъ г. г. Търкалановъ и Цвѣтковъ, може да бжде разгледано отъ две главни страни. Споредъ мене, за тази цель трѣбва да се внесе законопроекта, а не предложение по частна инициатива, защото въпроситѣ, които разрешава то, сѣ важни и е отъ значение да бждатъ тѣ правилно разрешени.

Имаше едно опредѣление на Върховния касационенъ съдъ, съ което се тълкуваше чл. 144 алинея четвърта отъ избирателния законъ въ свръзка съ чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети. Върховниятъ касационенъ съдъ изтъква този членъ отъ избирателния законъ въ свръзка съ чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети въ смисълъ, че не могатъ да се разтурватъ общинскитѣ селски или градски съвети, когато повече отъ половината отъ съветницитѣ си подадатъ оставкитѣ. До това опредѣление на Върховния касационенъ съдъ у насъ се практикуваше следното: когато си подадатъ оставкитѣ повече отъ половината или половината отъ първоначално провъзгласенитѣ общински съветници въ селскитѣ или градски общини, окръжниятъ съдъ съ опре-

дѣление разтурваше съвета и се произвеждаха нови избори. Това е една практика, много дълго практикувана у насъ. Обаче Върховниятъ касационенъ съдъ — по кои мотиви, това той самъ си знае — въведе едно ново начало съ едно свое опредѣление, държано въ общо събрание. Азъ смѣтамъ, че освенъ законитѣ мотиви, правовитѣ мотиви, които сѣ легнали въ основата на това опредѣление на Върховния касационенъ съдъ, въ него има и мотиви отъ чисто политическо и практическо естество. Знае се, че у насъ, при всички избори за народни представители, всѣко правителство използва тия постановления на закона, за да разтуря общинскитѣ селски и градски съвети, когато повече отъ половината отъ първоначално провъзгласенитѣ за общински съветници си дадатъ оставкитѣ. Тази практика е давала много лоши резултати у насъ, защото по този начинъ се е упражнявало едно насилие върху избирателя. Отъ това гледище, г-да, предложението не решава въпроса, който е поставенъ на разглеждане въ Народното събрание. То засѣга единъ въпросъ, който трѣбва да бжде разрешенъ съ законъ, защото практиката у насъ въ това отношение е печална и ние трѣбва да я коригираме съ едни обстойни обсъждания по поводъ на единъ законопроектъ, а не по поводъ на едно предложение. Въ тоя смисълъ азъ критикувамъ предложението. Обаче по отношение на принципитѣ, които сѣ легнали въ това предложение и които трѣбва да бждатъ провъзгласени съ законъ, азъ смѣтамъ, че има нѣщо правдиво въ него.

На васъ всичкитѣ е известно, и, безъ да правимъ партизанство, всички трѣбва да признаемъ, че у насъ селскитѣ общини не сѣ автономни, тѣ сѣ подъ опеката на околийския началникъ и на окръжния управител. И най-лесно е да намѣрите срѣдства, особено въ селата у насъ, да насилите общинския съветникъ да си даде оставката не по своя воля, а по желанието на околийския началникъ. Това става всѣкидневно, това е печалната практика у насъ и тя не може да не се констатира тукъ, въ Народното събрание. Най-лесно е, околийскиятъ началникъ, чрезъ заплашване да накара единъ съветникъ въ една селска или градска община да си даде оставката. Това се знае отъ всички, всички ще признаемъ това. Тогава, какъ можемъ да гарантираме общинския съветникъ, неговото право и неговата неприкосновеност, ако той може да бжде насилванъ отъ властта, която и да било тя, да си дава оставката? Какъ можемъ да гарантираме неприкосновеността на общинския съветникъ, казвамъ, ако ние желяемъ да имаме самостоятелни и автономни общински съвети, ако ние желяемъ да бжде приложенъ принципътъ на демокрацията, за който говори вчера единъ отъ представителитѣ на болшинството? Въ това отношение азъ съмъ дълженъ да ви кажа, че ние не трѣбва да спазваме формата — формата не гарантира съдържанието — а трѣбва да направимъ онова, което диктуватъ интереситѣ на момента, което диктува нашата действителност. Въ селото нѣма повишено политическо съзнание, въ селото може лесно да се упражнява насилие поради обективнитѣ условия, които има селото, и поради обстоятелството, че селянинътъ по-лесно се поддава на насилията на властта.

Г. г. народни представители! Тази истина азъ я подчертавамъ и мога да ви я докажа съ единъ фактъ, който е безспоренъ. Отъ войната насамъ, отъ 1918 г. насамъ, всички правителства получаватъ една голѣма зестра отъ гласове по време на всички избори въ селата, обаче въ градоветѣ се констатира една устойчива опозиция. Г. Ляпчевъ, министър-председателъ, използва това много добре: схващайки, че нашето село се поддава на натискъ отъ страна на властта, той тамъ насочи своитѣ усилия презъ време на последнитѣ избори и действително получи резултати. Обаче голѣмитѣ градове, като София, Пловдивъ, Варна, Русе, Бургазъ, Стара-Загора, дадоха много опозиционни гласове при всички избори — общински, окръжни и законодателни. Това показва, че въ градоветѣ има една устойчивостъ въ политическото съзнание на избирателя, а селото се поддава на насилие и се колебае. Ако г. Търкалановъ желяе селото да не бжде предметъ на насилие, да бжде гарантирана демокрацията въ селото, за която демокрация се говори вчера отъ тази трибуна, нека внесе едно предложение, съ което да разрешамъ поправилно този въпросъ. Въ това отношение азъ правя разлика между селото и града. Ние виждаме, че въ градоветѣ има една опозиция заседнала, здрава, устойчива, а въ селото опозицията е колеблива и се поддава на злияние. Щомъ е така, тогава за селото трѣбватъ повече гаранции, трѣбватъ закони, които да гарантиратъ автономията на общината и волята на избирателя.

С. Савовъ (д. сг): Ти отъ скоро правишъ избори. Стига.

Т. Константиновъ (нац. л): Ти мълчи тамъ!

Г. г. народни представители! Азъ не желая да критикувамъ предложението партизански, а желая да бъда обективенъ. Ако ние искаме нашата страна да прогресира, било политически, било стопански, трѣбва да разискваме такива въпроси малко по-обективно. Въ 50-годишния политически животъ ние не можахме да направимъ никакъвъ прогресъ въ това отношение; ние не можахме да възпитаме нашия избирателъ да не се влияе; ние не можахме да научимъ нашия избирателъ да бъде самостоятеленъ. Вие, които искате да насаждате у насъ парламентаризма, който не е само форма, трѣбва да го насадите въ съзнанието на самия избирателъ. Ако вие желаете да насадите истински парламентаризъмъ, трѣбва да имате съзнателни избиратели, които при изборитѣ да даватъ своя гласъ свободно, безъ чуждо влияние, безъ насилие отъ страна на властта. Вие знаете, че Стамболийски, който взема селото, като го насили, отначало не получи никакви гласове въ градоветѣ, а впоследствие, съ разни машиници, той взема повече гласове въ градоветѣ. Това какво показва? Това показва, че съзнанието на избирателя е било насилено. Ако вие желаете да правите реформа въ това отношение, на васъ се налага да разкритикувате принципа, легналъ въ предложението на г. Търкалановъ. Вие не можете да откажете едно обстоятелство, което е вѣрно, именно, че у насъ властта взема голѣма зестра, особено въ селата. Понеже Демократическиятъ съговоръ желае да има партийно управление, то трѣбва да гарантира автономията на общинскитѣ съвети въ селата, както и съзнанието на избирателитѣ, а предложението на г. Търкалановъ не ни дава това. Ако се приеме това предложение, въ всѣко село половината съветници, които сѣ опозиционни, могатъ да бъдатъ насилени и да се наложи едно разтуряне на общинския съветъ по желанието на околийския началникъ при всѣка властъ, при всѣко управление. Тогава дава ли ни гаранция това предложение, че ще се запази автономията на селскитѣ общини? Дава ли ни нѣкаква гаранция, че околийскиятъ началникъ нѣма да произволничи, да насилва общински съветници да си подаватъ оставките? Безспорно, никаква гаранция не ни дава. Азъ не желая да ви цитирамъ печални факти отъ нашия политически животъ, за да видите, какъ правителствата сѣ разтурвали всички общински съвети въ България. Защо ги разтурватъ? За да намѣрятъ оржиде за своята целъ, за да намѣрятъ агенти да печелятъ изборитѣ за народни представители. Този фактъ кой може да го оспори? Отъ освобождението и досега ние констатираме единъ печаленъ фактъ — че въ нашето село не можа да се създаде едно здраво политическо съзнание, за да може селото да устоява, да упорствува срещу насилията, откъдето и да идатъ тѣ, срещу желанието да се наруши автономията на неговото самоуправление, да се изкористи волята на избирателя.

Ние критикуваме предложението и казваме, че въ най-скоро време тази материя трѣбва да се уреди съ законъ. Г. Ляпчевъ, който е представилъ на демокрацията, познава нашето село, той познава неговия манталитетъ, познава политическото му съзнание. Ако вие желаете да имате здрави селски общински съвети, които да не се подчиняватъ на производитѣ на околийския началникъ и на властта, налага се да създадете единъ специаленъ законъ, съ който да гарантирате тѣхната автономия. Азъ смѣтамъ, че, както е определението на Касационния съдъ, никога нѣма да може да се разтурва общински съветъ, защото абсолютно невъзможно, фактически и практически, е всички провъзгласени за кандидати по листитѣ да си подадатъ оставките. Следователно, ако следваме тълкуванието на Касационния съдъ, нѣма да имаме положителни резултати. Азъ не мога да одобря това тълкувание на Касационния съдъ, защото то не решава практически въпроса, понеже, както е схванатъ чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети и както го тълкува Касационниятъ съдъ, нѣма да има никога разтурване на общински съветъ. А вие знаете, г. г. народни представители, че въ общини, като Пловдивската, Софийската, Русенската, често има голѣми спорове и то отъ такова естество, че се налага разтурване на съвета, за да може общината да работи по-добре.

П. Якимовъ (д. сг): Не познавате дѣлата на тѣзи общини.

Т. Константиновъ (нац. л): Познавамъ ги много добре. Най-добре познавамъ дѣлата на Пловдивската община, а по донесение на мои приятели знамъ нѣщо и за Русенската

община. — Но вие не фактически, а по концепция абстрактна знаете, че въ единъ градъ, който обхваща много голѣми интереси, не е невъзможно да стане споръ въ общинския съветъ често пати между групитѣ, които сѣ представени, по единъ въпросъ, който интересува цѣлия градъ, да има разногласие и да не може да се подучи едно болшинство. Недейте сравнява едно село съ единъ градъ. Ако Софийската община има бюджетъ 300 милиона лева, Пловдивската — 80 милиона лева, това вече е бюджетъ на цѣло министерство. Въ единъ градъ, където, както казахъ порано, опозиционното съзнание е по-силно, където властта не може да произволничи и да налага свои съветници, тамъ има много групи представени въ общинския съветъ — всички партии, голѣми или малки, сѣ представени — благодарение именно на това опозиционното съзнание и благодарение на пропорцията. И ако вие желаете да оставите единъ общинския съветъ, особено въ градоветѣ, да работи по-добре и по-спокойно, вие трѣбва да намѣрите начини, за да примирите партийнитѣ групи, да ги издигнете да защищаватъ общитѣ интереси. Дайте тогава единъ законъ, съ който да се гарантира едно болшинство, за да може общината да се управлява. Обаче азъ намирамъ, че този законопроектъ не разрешава въпроса.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Той не си поставя за задача да решава тия въпроси. Той иска да изправи само една несъобразностъ съ закона.

Т. Константиновъ (нац. л): Изправлението, обаче, не е достатъчно, не е пълно.

Н. Търкалановъ (д. сг): Ще дойде и второ.

Т. Константиновъ (нац. л): Ще дойде и второ, но азъ съмъ длъженъ да ви кажа това, което ви казвамъ — че не трѣбва да се експлоатира съ това предложение. Какво разрешава то? То разрешава това, че като го прокарате презъ Народното събрание, ще могатъ да се разтурятъ селскитѣ и градскитѣ общински съвети, когато половината или повече отъ половината общински съветници си подадатъ оставките. А като имате днешната или утрешната властъ, където околийскиятъ началникъ ще разтурва селскитѣ общини, вие ще имате тричлени комисии въ най-кѣсо време. Това не е ли вѣрно?

П. Якимовъ (д. сг): Ще улеснимъ задачата на новата властъ!

Т. Константиновъ (нац. л): Азъ не говоря за новата властъ, далечъ отъ мене е тая мисль. Азъ говоря за закона и за това, защо вие създавате такива закони. — Вчера единъ вашъ приятелъ отъ болшинството говорѣше за демокрация; и азъ ще говоря сега за демокрация. Той каза: „Демокрацията не е форма, а е съдържание, смѣцностъ“. Напълно съмъ съгласенъ съ него, обаче питамъ: ако вие имате право да разтурвате общинскитѣ съвети въ селата, защото половината отъ съветницитѣ, избрани начело на листитѣ и провъзгласени, сѣ си подали оставката, можете ли да имате автономенъ и самостоятеленъ общински съветъ въ село, когато имате околийски началникъ, който ще произволничи и ще налага каквото си иска, и нѣма ли да се намѣрятъ въ всѣко село хора, които да се плашатъ отъ насилия или заплашвания и да си даватъ оставката? Вие знаете, колко нашиятъ селянинъ е кроткъ и мекъ въ това отношение, и всички знаемъ отъ практиката, защо се подаватъ оставки. Значи, предложението на г. Търкалановъ нѣма да постигне своята целъ, а ще даде обратни резултати. Това значи, че за изборитѣ, които ще правимъ презъ м. февруарий за селски общински съвети въ цѣла България, тамъ, дето има опозиционни съвети, тѣ ще бъдатъ разтурени. Ако изберемъ опозиционни общински съвети, и тѣхъ ще разтурите, и ще правимъ втори и трети избори. Азъ съмъ убеденъ, г. г. народни представители отъ болшинството, че презъ м. февруарий 1929 г. селскитѣ народъ ще даде опозиционни гласове срещу правителството, защото тамъ то ще изкаже по начинъ, както то намира за добре, своето недовѣрие къмъ вашата политика. И понеже васъ ви е страхъ отъ това, вие готвите това предложение, съ което искате не да оправите работитѣ въ нашата страна, а да създадете едно положение, което е изгодно за вашитѣ интереси. И затуй азъ го критикувамъ, и вие ще ме оставите да го критикувамъ.

Ето защо азъ смѣтамъ, че предложението има една прикрита целъ, една целъ, съ която не се поправятъ дефекти на избирателния законъ, но се посѣга върху опредѣленното на

Върховния касационен съд. Затова по-добре би било, ако се допусне, што общинският съвети въ селата да могат да се разтурват само тогава, когато поне две трети от първоначално провъзгласеният общински съветници си подадат оставките. Тогава вие ще имате по-гарантирано общинско управление и по-автономни общини. Дайте на селото да се съзнае, г-да, това е необходимо. Нашата страна е селска страна. Не изтезавайте, не мачкайте селянина. Дайте му права, дайте му политическо съзнание, дайте му свободи, дайте му блага. Отъ това имаме нужда всички — и вие, и ние, и цѣлиятъ народъ, и българската държава. Защото селянинътъ у насъ пълни българската армия, селянинътъ воюва презъ последнитѣ две войни, а не воюва гражданинътъ — въ голѣмата частъ, казвамъ азъ. И колкото имате по-имотенъ селянинъ, по-съзнателенъ, повече гражданинъ, толкова по-добра държава ще имате, толкова по-здро стопанство ще имате, толкова повече ще имате една истинска България, за каквато вие най-много приказвате.

Азъ смѣтамъ, че трѣбва да се намѣрятъ начини, срѣдства и закони за гарантиране на селото като културенъ центъръ, да му обезпечимъ свобода, да му обезпечимъ условия, при които то ще може да съзнае, че участвува въ управлението на тая страна и на тая държава. Но, както казахъ и по-рано, понеже не можемъ да приемемъ като нѣщо мѣрдавно, като законъ — не като тълкувание, а като принципъ — мотивитѣ и целитѣ на опредѣлението на Върховния касационенъ съдъ по поводъ на изборитѣ за общински съветници въ селата и градоветѣ, тъй като никога нѣма да имате случай, што всички общински съветници, избрани въ единъ съветъ да си дадатъ оставките, за да можете да разтурите съвета, понеже, казвамъ, това положение е невъзможно, и понеже и второто положение, което цели предложението на г. г. Търкалановъ и Цвѣтковъ — да може да се разтури единъ общински съветъ, когато си подадатъ оставките половината или повече отъ половината общински съветници — е неудбно, азъ смѣтамъ, че най-удобно ще бѣде да приемемъ, што общинскиятъ съветъ да може да се разтурва само тогава, когато две трети отъ общинскиятъ съветници си дадатъ оставката. Гарантирайте автономия на общината, запазете селянина-избирателъ отъ насилията на некоректно и често пѣти незаконно упражняваната власт отъ страна на нашитѣ околийски началници — това ще бѣде крачка напредъ, това ще бѣде политически прогресъ за България.

Г. г. народни представители! Когато се касае за градоветѣ, азъ имамъ друго мнение, и искамъ да ви кажа и него. Знае се отъ практиката, че много малко градски общински съвети сѣ разтурени поради подаване оставка отъ половината или отъ повече отъ половината общински съветници, тъй като въ градоветѣ, особено въ голѣмитѣ, обикновено е мѣчно да насилишъ единъ общински съветникъ да даде оставката си противъ своята воля. Но въ градоветѣ, гдето има силно опозиционно настроение, гдето има по-устойчиво политическо съзнание у гражданина-избирателъ, въ общинскиятъ съвети фактически влизатъ представители на всичкитѣ партии.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Това го каза и преди малко.

Т. Константиновъ (нац. л): Казвамъ го пакъ, за да свържа мисълта си съ това, което искамъ да потвърдя. Моля Ви се, не ми прѣчете. — Въ градоветѣ често става необходимо да се разтурятъ общински съвети. Ако ние усвоимъ касационното опредѣление тъй, както е дадено то отъ Върховния касационенъ съдъ, ние ще имаме често пѣти въ градоветѣ съвети безплодни, въ които не може да се образува управляващо болшинство, защото у насъ политическиятъ страсти още не сѣ утихнали и много партии въ България, за съжаление, правятъ партийна политика отъ въпроситѣ, които могатъ да интересуватъ единъ градъ, голѣмъ или малъкъ.

Ако вие желаете да премахнете този дефектъ въ нашия политически животъ, този дефектъ въ управлението на градскитѣ общини, вие трѣбва да приемете принципа, който лежи въ предложението на г. Търкаланова и г. Цвѣткова. За градоветѣ практиката трѣбва да си остане същата, както е била и по-рано, което цели това внесено въ Народното събрание законодателно предложение. Гаранцията срещу злоупотрѣбления ще бѣде тогава въ това, че съветницитѣ въ градоветѣ не се поддаватъ на влияние, че опозиционното настроение тамъ е по-силно. Отъ друга

страна, обаче, когато машината не върви добре, когато не може да се получи управляващо болшинство отъ групитѣ, които представляватъ партиитѣ въ общинския съветъ, тогава имате модусъ да се разтури общинскиятъ съветъ, да дойде новъ общински съветъ, способенъ да управлява града, способенъ да защитава неговитѣ интереси.

Отъ това гледнище азъ не мога да се съглася съ предложението на г. Търкаланова, защото съ него не се постигатъ напълно ония цели, които трѣбва да си постави законътъ, съобразно принципитѣ, които сѣ легнали въ основата на избирателния законъ, на закона за селскитѣ общини и на закона за градскитѣ общини въ съответнитѣ имъ членове, които сѣ изброени въ самото предложение. Ако вие искрено желаете да направите една поправка въ това отношение, да тикнете страната малко напредъ, къмъ прогресъ, да внесете повече политическо съзнание въ селото, вие трѣбва да внесете законопроектъ за изменение на съответнитѣ членове отъ избирателния законъ и отъ законитѣ за селскитѣ и за градскитѣ общини, а тѣ сѣ чл. 144 аLINEA четвърта отъ избирателния законъ, чл. чл. 32 и 34 отъ закона за градскитѣ общини и чл. чл. 23 и 32 отъ закона за селскитѣ общини, които сѣ изтълкувани съвсемъ неправилно въ връзка съ чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети чрезъ опредѣлението на Върховния касационенъ съдъ.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Именно тази неправилностъ се поправа.

Т. Константиновъ (нац. л): Азъ не искамъ да заемамъ едно съвсемъ противно становище къмъ предложението, но ви казвамъ, че материята е такава, че трѣбва да се уреди съ законопроектъ, а не съ законодателно предложение. И ако вие правите туй съ предложение, ние се съмняваме въ това предложение и нѣма да го гласуваме.

П. Палиевъ (д. сг): Само затуй ли нѣма да го гласувате?

Т. Константиновъ (нац. л): Не. Защото то не попълва ония празнини въ закона, които съществуватъ, и защото съ него не се правятъ такива поправки въ законитѣ за градскитѣ и за селскитѣ общини, чрезъ които да създадемъ повече политическо възпитание и моралъ въ гражданитѣ-избиратели и повече автономия. Вие трѣбва да поправите сегашния законъ, а не да си служите съ него като съ срѣдство, за да прокарвате вашитѣ политически цели, които сѣ чужди на общитѣ интереси, а полезни само на васъ като партия.

К. Куневъ (д. сг): Ние нѣма да отидемъ дотамъ, докдето отидохте вие. Вие разтурихте цѣло Народно събрание, понеже нѣмахте болшинство, за да докарате турцитѣ отъ Гюмюрджина и да получите болшинство. Ние нѣма да направимъ това, което направихте вие. Бѣдете спокойни и недейте говори за туй.

П. Анастасовъ (с. д): И вие вървите по същия пѣтъ.

Т. Константиновъ (нац. л): (Къмъ К. Куневъ) Ще отговоря на Вашия апострофъ. Националибералната партия, която азъ представлявамъ, е нова партия. Това го запомнете. Ние не желаемъ да носимъ отговорности за това, което е вършилъ Радославовъ въ миналото. Радославовъ е въ Берлинъ, и ние нѣмаме нищо общо съ неговото управление презъ време на войната. Ако той е разтурилъ въ миналото Парламента, той отговаря за това, ние не отговаряме. Това го разберете. Ние смѣтаме да направимъ корекция на миналото и не желаемъ да вървимъ съ него. Ние желаемъ да вървимъ напредъ, да прогресираме, а не да вървимъ съ миналото, което е грѣшно и което докара две катастрофи. Ние, които дадохме своята кръвъ за тая страна, желаемъ да корегираме грѣшкитѣ на миналото, да вървимъ къмъ прогресъ, къмъ култура, къмъ благоденствие, къмъ народно щастие. Така че Радославовъ ще отговаря за онова, което е вършилъ въ миналото; азъ ще отговарямъ за себе си и за партията, която представлявамъ.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че това предложение трѣбва да се оттегли. Има време да се внесе специаленъ законопроектъ, съ който да се създадатъ текстове по-сигурни и по-ясни на съответнитѣ членове отъ законитѣ за градскитѣ и за селскитѣ общини. И като получимъ по-ясни и по-категорични текстове на тия закони, тогава ще имаме по-правилно разрешение на въпроса и тогава ще направимъ прогресъ въ политическо отношение, ще вървимъ къмъ демокрацията, за която вие приказвате.

Избирателствът у нас трябва да бъде свободен и самостоятелен, ако желаете да има едно демократично управление, което да почива на волята на болшинството от народа, което болшинство свободно, независимо, без насилие да дава своя вотът във всички избори във нашата страна. За тая демокрация, за това болшинство, за тая свободна воля ние желаем да ви говоримъ и ще ви говоримъ. Всички партии трябва да отиватъ нататък. Само тогава България ще бъде една културна страна и само тогава ще има благоденствие, ще има прогресъ и българска цивилизация.

П. Палиевъ (д. сг): Браво! Да живее д-ръ Радославовъ!

Председателствът: Има думата народниятъ представителъ г. Константинъ Томовъ.

К. Томовъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Отъ вчера се дебатира едно предложение на двама наши другари народни представители, обаче азъ не можахъ да чуя декларацията на г. министра на вътрешнитъ работи, дали е съгласенъ съ това предложение.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Щомъ седя тукъ и предложението се дебатира, разбира се, че съмъ съгласенъ.

К. Томовъ (з): Туй искамъ да се уясни, г. министре.

Н. Пждаревъ (д. сг): То е законодателно предложение, внесено отъ народни представители; правителството ще си каже думата, следъ като се изкажатъ по него народнитъ представители.

К. Томовъ (з): Това е едно предложение, внесено по частна инициатива, но то е отъ ресора на Министерството на вътрешнитъ работи и засъга една твърде важна материя — нашитъ градски и селски общини. Азъ зная, че г. министъръ-председателствътъ въ миналото, като демократъ, не по партия, но по схващания, по разбирания, дълго време се е борилъ, за да се установи единъ стабилитетъ въ тѣзи автономни институти у насъ — градскитъ и селскитъ общини.

Г. г. народни представители! Азъ нѣма да кажа, както снощи г. Стояновъ казваше, когато искаше да подкрепи предложението, че то е твърде демократично. Защото има две нещастници въ обществения животъ, съ които най-много — да не кажа голѣма дума — се спекулира и въ името на които най-много се вършатъ грѣшки, да не кажа престѣпления. Това сѣ нашата конституция и демократията. Когато ще искаме да обосновемъ известно предложение, веднага ще почнемъ отъ конституцията и демокрацията, независимо отъ обстоятелството, че това предложение, внесено по частна инициатива или изхождащо отъ самото правителство, често пакти може да бъде съ много тежки послѣствия за институтитъ, каквито сѣ въ случая нашитъ селски и градски общини.

Нѣма защо да създаваме темпераментностъ въ дебатитъ по това предложение, защото, наистина предложението засъга една материя, която интересува не само народното представителство, но интересува цѣлия български народъ.

Азъ си направихъ трудъ да прегледамъ дебатитъ, станали при прокарването на закона за окръжнитъ съвети, вследствие на който се явяватъ и измѣненията въ съответнитъ членове, които засъгатъ и устройството на селскитъ и градскитъ общини, и видѣхъ, че, както министърствътъ, който е внесълъ тогава законопроекта, така и народнитъ представители, които сѣ вземали думата по него, сѣ се ръководили отъ едно желание — да създадатъ стабилитетъ въ окръжнитъ съвети, т. е. да дадатъ възможностъ на избранитъ окръжни съветници по-дълго време да останатъ на своитъ мѣста, да бъдатъ по-спокойни въ своята работа, за да могатъ наистина да се отдадатъ на разрешението на онѣзи голѣми въпроси, които се налагатъ отъ интереситъ на окръжитъ. Когато въ случая ще разглеждаме настоящето предложение, би трѣбвало да се ръководимъ отъ същитъ съображения — създаване стабилитетъ въ общинитъ, селски и градски. Защото, г. г. народни представители, както преди малко говори г. министърствътъ на земледѣлието по поводъ на предложението, което предстоеше да се гласува и се гласува, плачевно е положението на нашето село, на нашитъ общини, селски и градски, плачевно е вследствие на всичко онова, което изживѣ българскиятъ народъ

презъ дветъ войни, защото всички материални запаси се изчерпиха, върху държавата, върху общината, върху окръга легнаха грамадни тежести, които ще трѣбва въ усилия да бъдатъ понасяни. Вънъ отъ това, налагатъ се редъ реформи, които ще трѣбва да бъдатъ прокарани, за да могатъ да се докаратъ и необходимитъ сръдства за повдигане благосъстоянието на самитъ общини, били тѣ селски или градски. Въ всѣко отношение тѣ днесъ сѣ западнали и, следователно, когато ще говоримъ или когато ще гласуваме настоящето предложение, ние трѣбва да изхождаме отъ задачата да създадемъ по-голѣмъ стабилитетъ, да създадемъ по-голѣма гаранция за спокойно управление на общинскитъ съвети, които се избиратъ отъ населението, за да могатъ тѣ да се отдадатъ на по-голѣма творческа работа, на по-голѣма деятелностъ, а не да стоятъ всѣки моментъ, всѣки денъ на тръне, да не би да бъдатъ изненадани съ разтуряне по подаване оставка, било отъ страна на правителствени избраници, било на опозиционни.

Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че, тъй както е внесено предложението, то не може да има *raison d'être*, защото то се явява като едно тълкувателно предложение на чл. 10 отъ закона за окръжнитъ съвети, което въ избирателния законъ е много ясно нанесено отъ кодификаторитъ, които сѣ се съобразили съ решението, съ вода на Народното събрание, което е приело закона за окръжнитъ съвети. Въ чл. 144 на избирателния законъ е ясно казано: „Алинея четвърта се отмѣня съ алинея първа на чл. 10 отъ закона за окръжнитъ съвети“. А алинея четвърта е поставена отдолу подъ рубриката. Въ чл. 158 алинея трета отъ избирателния законъ е казано, че „разпорежданията на чл. чл. 40, 142, 144 и 145 алинея втора се прилагатъ и при общинскитъ избори“.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Тъкмо туй не е гонилъ законодателствътъ, когато е гласувалъ чл. 10.

Ц. Бръшляновъ (д. сг): Волята на Народното събрание не бѣше такава, както Касационниятъ съдъ я изтъкува, държейки смѣтка за текстветъ.

Д. Грънчаровъ (з. в): Точно такава е била.

П. Палиевъ (д. сг): Прочетете дебатитъ, г. Томовъ, и ще видите.

К. Томовъ (з): Зная ги, г. Палиевъ. Азъ четохъ Вашата речъ като докладчикъ, четохъ и речитъ на другитъ народни представители, които тогава сѣ вземали думата. Но ние се намираме при едно положение нанесено въ самия законъ, и би трѣбвало г. г. вносителитъ да се явятъ съ предложение не да тълкуватъ този или онзи членъ, но съ единъ членъ да отмѣнятъ алинея четвърта отъ чл. 144 на избирателния законъ.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Г. Томовъ! Ние уясняваме тоя въпросъ, като отмѣняваме тълкуванието на Върховния касационенъ съдъ.

К. Томовъ (з): Азъ вземамъ за много по-мѣрдовано — не може да става и сравнение — разбирането на Касационния съдъ, което тукъ излагамъ.

Смѣтамъ, че съдиитъ не така леко сѣ погледнали на този въпросъ, когато сѣ издали своето опредѣление, защото тѣхното опредѣление е отъ значение и може да създаде цѣла една система на процедуране съ общинскитъ съвети, градски и селски, въ нашата страна. Не току-така, казвамъ, касационнитъ съдии леко сѣ издали своето опредѣление; тѣ сѣ се съобразили съ волята на Народното събрание, изразена тогава, когато се е разглеждалъ законопроектътъ за окръжнитъ съвети.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. Томовъ! Като народенъ представителъ, Вие потърсете волята на Народното събрание и я кажете, за да запазите престижа и авторитета на Парламента. Недейте остави да тълкуватъ законитъ нашитъ съдилица; тѣ трѣбва да ги прилагатъ. Тѣ ще ги прилагатъ, но тълкуванията имъ ще ставатъ отъ Парламента. Това е по конституцията.

К. Томовъ (з): Съгласенъ съмъ съ Васъ, г. Пждаревъ, но когато се повдигна този въпросъ въ Министерството на вътрешнитъ работи — не си спомнямъ за Софийската община ли бѣше или за друга нѣкоя община — вмѣсто правителството да го отнесе въ Касационния съдъ за тълкуване . . .

Н. Пждаревъ (д. сг): То е другъ въпросъ; то е въпросъ на процедура.

К. Томовъ (з): . . . трѣбваше да го отнесе въ Народното събрание, за да изтълкува то волята на законодателя.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Ние го отнесохме въ Касационния съдъ, защото имаше противоречие въ тълкуването на чл. 10 отъ съдилищата.

Ц. Цвѣтковъ (д. сг): Едни съдилища тълкуватъ чл. 10 по единъ начинъ, други — по другъ начинъ.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: Понеже различнитъ съдилища даватъ различни тълкувания, отнесохме се до Касационния съдъ, за да се произнесе.

С. Омарчевски (з): Вие внесохте въ Касационния съдъ въпроса за избиране на софийски общински съветници въ известни райони, които не живѣятъ въ тия райони. Въпросътъ се касаеше за г. Григоръ Василевъ, за г. Петко Петковъ, за г. Статевъ и др.

Министъръ-председателъ А. Ляпчевъ: То бѣше друго.

К. Томовъ (з): Въпросътъ сега е тамъ: трѣбва ли да остане това положение, което е изтълкувано отъ Касационния съдъ, и както го имаме въ избирателния законъ, или да се върнемъ къмъ старото положение — общинскитъ съвети да се разтурятъ при подаване оставка отъ половината съветници?

Г. г. народни представители! Азъ изслушахъ снощи г. Христо Стояновъ; искахъ да чуя и други г. г. народни представители отъ болшинството, за да видя какви сѣ тѣхнитъ мотиви, като намиратъ, че ще бждатъ недееспособни общинскитъ съвети, когато се прилага практиката: мѣстата на общинскитъ съветници, които сѣ подали оставка, да се попълватъ отъ другитъ, следващи съветници до изчерпване на листитъ. Вѣрно е, и азъ ще се съглася съ твърдението на г. Стоянова, пъкъ и това е общото убеждение у всички ни тукъ, че при подреждането на листитъ било за селски или градски общински съветници, било за окръжни съветници, начело на листитъ се поставятъ най-дееспособнитъ хора, а къмъ края се поставятъ второстепеннитъ по способности хора. И затуй у насъ се е създадала практиката, че, когато известна партия рачита да вземе въ една селска или градска община 2 или 3 мандата, за да не излѣзе въ листата само съ 4—5 души, допълня листата до броя на общинскитъ съветници, които се избиратъ. Тѣзи последни лица, съставлящи втората половина на лицата въ листата, сѣ така наречената „допълняюща дружина“. На тѣхъ не се обръща никакво внимание, за тѣхъ у насъ не се смѣта, че въ даденъ моментъ биха могли да се възползуватъ отъ правото, като сѣ поставени въ листата, да бждатъ избрани за окръжни или общински съветници. Но това не може да послужи въ настоящия моментъ за мотивъ да се върнемъ къмъ старата практика, шото разтурването на общинскитъ съвети да става, когато половината отъ общинскитъ съветници си подадатъ оставкитъ. Защото, ако така се е смѣтало досега, че втората половина отъ лицата въ листата сѣ „допълняюща дружина“, при новото положение, когато всѣки ще знае, че ще може да замѣсти този, който е предъ него, когато и самиятъ избирателъ ще изхожда отъ положението, че всѣки единъ отъ листата, било пръвъ или последенъ, ще трѣбва да има сѣщитъ качества, за да може да упражнява онѣзи функции, въ които той, избирателтъ, ще го облѣче, въ бждеще ще се приспособимъ къмъ това и ще подреждаме нашитъ листи не както досега — да поставяме по-напредъ по-способнитъ, а по-назадъ по-неспособнитъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Не, по-претенциознитъ напредъ, по-отстъпчивитъ назадъ.

К. Томовъ (з): Ще се съгласите, г. Пждаревъ, че, ако така дойде, по-претенциознитъ да бждатъ по-напредъ, а по-отстъпчивитъ по-назадъ, може би това ще бжде едно благоприятно положение, защото не винаги най-претенциознитъ сѣ и най-способнитъ, за да бждатъ начело на листитъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Разбира се, че и „допълняющитъ дружини“ сѣ вършели сериозна работа.

К. Томовъ (з): Вършели сѣ. — Ето защо азъ казвамъ, че твърдението на г. Стоянова, какво допълването на общин-

ския съветъ съ последующитъ въ листитъ ще го направил недееспособенъ, ще го направи негоденъ да се справи съ онѣзи голѣми и сложни задачи, които сѣ открити предъ него, не може да се вземе като правдоподобно и да ни послужи като аргументъ да се измѣни настоящето положение и да се върнемъ къмъ старата практика.

Нѣма защо да се впускамъ надѣлно да обяснявамъ лошата практика — да се използва отъ всѣки единъ режимъ онова положение, което съществува по-рано, да се разтурятъ общинскитъ съвети. Тая практика е присѣца на всѣка една властъ, която иска да си осигури . . .

Ц. Бръшляновъ (д. сг): Довѣрието на народа!

Г. Марковъ (з. в): Въ кавички.

К. Томовъ (з) . . . довѣрието на народа, много право, г. Бръшляновъ. И понеже, както азъ прозрѣхъ отъ дебатитъ по законопроекта за окръжнитъ съвети, се е целѣло да се създаде единъ стабилизитетъ въ този институтъ, най-после, г. г. народни представители, нека се ржководимъ отъ това желание и днесъ, да създадемъ стабилизитетъ и въ селскитъ и градскитъ общини, които сѣ не по-малко важни отъ окръжнитъ съвети. Дори при приемането на нашата конституция учредителитъ — това се вижда отъ дебатитъ — сѣ обърнали много по-голъмо внимание, сѣ проявили по-голъма сериозностъ при разглеждането на положение, което трѣбва да се създаде за най-малкитъ „клетки“ — както тогава сѣ се изразили — общинитъ, за да се създаде у тѣхъ едно действително самоуправление, една автономия, която да имъ даде възможностъ тѣ свободно и независимо отъ централната властъ да нареждатъ своитъ сѣдбини.

И ако изхождаме наистина отъ доброто желание да създадемъ нѣщо полезно и да вървимъ напредъ, нека създадемъ една друга формула — ако наистина се вижда на нѣкои г. г. народни представители много непрактично и много неудобно да дочакаме края на изчерпването на листитъ — нека да прибѣгнемъ къмъ нѣкое друго положение. Г. Стояновъ приведе тукъ единъ примѣръ, че известни общини сѣ изпаднали въ положението да бждатъ управлявани отъ 3, 4 или 5 съветници, . . .

Б. Павловъ (д): Това е невъзможно.

К. Томовъ (з) . . . а други нѣкои общини имали кворумъ по-малко отъ половината общински съветници. Нека, впрочемъ, присмемъ едно положение, споредъ което къмъ разтурване на съветитъ да се прибѣгва чакъ следъ изчерпването на листитъ и когато въ съвета се създаде такова положение, че кворумътъ се представлява отъ по-малко отъ необходимото число съветници, което за различнитъ общини, поради тѣхната голѣмина, е различно. Въ всѣки случай ние трѣбва да затвърдимъ позицитъ на онова положение, което е създадено отъ известното тълкувание на Касационния съдъ. Наистина, нѣкои казватъ, че тълкуванието на Касационния съдъ било грѣшно, но вие знаете, г. г. народни представители, че въ нашия народъ има поговорка: „Сгрѣшилъ, та улучилъ“ Може би и тукъ грѣшката на Касационния съдъ, въ сѣщностъ, да гарантира онова положение, което ние ще трѣбва да приемемъ. Нека не се връщаме къмъ старото положение, защото това е все едно да поставимъ общинскитъ съвети да се занимаватъ само съ едно: съ бдени да не си дадатъ оставката половината отъ съветницитъ и да бжде разтуренъ общинскитъ съветъ, та да дойде тричленна комисия, каквито често пъти не съ месеци, а съ години управляватъ общинитъ, или да дойдемъ до следнитъ куриозни случаи, каквито понастоящемъ има — да не се разтурятъ общински съвети дори тогава, когато сѣ си подали оставката шесть души общински съветници, понеже тѣ сѣ оппозиционери, или да се оставятъ да съществуватъ общински съвети и тогава, когато нѣкои отъ общинскитъ съветници въ тѣхъ сѣ въ сѣщото време и на държавна служба.

Следователно, нека не се връщаме къмъ старата практика, която е осѣдена и отъ тукъ (Сочи лѣвницата), и отъ тукъ (Сочи дѣснищата), и отъ всички страни. Следъ избори, било за народни представители, било за окръжни съветници, най-много се е говорило за беззаконията, вършени отъ централната властъ, която е прибѣгвала до разтуряне на общинскитъ съвети, за да може да се пригоди единъ апаратъ за спечелване на болшинството въ тия избори. Азъ бихъ желалъ г. министъръ-председателтъ да се съ-

гласи, следъ като това предложение отиде въ комисията, да се намѣри единъ модусъ, да се намѣри единъ срѣденъ пътъ, за да се узакони настоящето положение, като се премахнатъ всички онѣзи дефекти, които се изтъкнаха тукъ — като напр., че оставали общински съвети съ двама-трима души съветници; да се намѣри начинъ, щото къмъ края на листитѣ да не се поставятъ хора по-малко способни да управляватъ общината, а да се поставятъ само хора способни да я управляватъ. Дори, г. г. народни представители, би трѣбвало да приемемъ друго едно положение, което, за жалость, сега не бихме могли да прокараме, но което, ми се струва, ще бѣде най-ефикасно и което ще даде по-дълготрайни управления на общинитѣ. Това положение е: общински съветникъ, който си е подалъ оставката преди да изтече неговиятъ мандатъ, да нѣма право да бѣде избираемъ за общински съветникъ въ следующитѣ избори.

Б. Павловъ (д): Ами ако сѣ го били, за да си подаде оставката, както често става въ България? Тогава цѣлата олозияция ще я лишите отъ възможността да има кандидати за съветници.

К. Томовъ (з): Азъ смѣтамъ, че и г. г. вносителитѣ на предложението, както и правителственото болшинство, сѣз се ръководили отъ желанието да се избѣгнатъ „доброволнитѣ“ оставки чрезъ околийскитѣ началници. Наистина такава бѣше практиката и затова ние настояваме да не се връщаме къмъ миналото. Ние трѣбва да предвидимъ по-голямъ гаранции, за да се избѣгне този начинъ за подаване на оставки. Една отъ гаранцитѣ е: положението, прокарано въ чл. 10 отъ закона за окръжнитѣ съвети, да се прокара и въ законитѣ за селскитѣ и за градскитѣ общини.

Ето защо ние не ще можемъ да гласуваме за това предложение и пакъ апелираме къмъ болшинството: въ случая, когато се касае за сждбата, за интереситѣ на селото и на

града, нека се прояви отъ него една по-голяма сговорчивость, едно по-голямо желание да се създадатъ такива постановления въ законитѣ, които да гарантиратъ стабилитета на общинското управление, за да не могатъ общинскитѣ съвети да бѣдатъ играчка въ ръцетѣ на околийскитѣ началници или въ ръцетѣ на централната власть, а оставени по-спокойни, да могатъ да реализиратъ всички онѣзи мѣроприятія, които интереситѣ на селскитѣ и градскитѣ общини налагатъ.

Председателъ: Давамъ 5 минути отидихъ.

(Следъ отидихъ)

Председателъ: (Звъни) Заседанието продължава.

Г. г. народни представители! Председателството е принудено да преустанови заседанието за утре. Ще моля да гласувате следния дневенъ редъ:

1. Трето четене законопроекта за разрешаване на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти оборотенъ кредитъ за стопанската експлоатация на държавни гори.

2. Първо четене на проекта за тълкувателенъ законъ, но приложенето на чл. 10 алинея първа отъ закона за окръжнитѣ съвети, въ свръзка съ чл. 144 алинея четвърта отъ избирателния законъ — продължение разискванията.

3. Първо четене законопроекта за разрешаване на Карловската община да сключи заемъ.

Нататъкъ следва дневниятъ дневенъ редъ, като се прибави и одобрение предложението за приемане на служба по ведомството на Министерството на народното просвѣщение чужди подданици.

Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣжк. Болшинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 5 м.)

Председателъ: **А. Ц. ЦАНКОВЪ**

Замѣстникъ-секретаръ: **ЦВ. ЦВѢТКОВЪ**

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

СЪ ДЪРЖАНИЕ

Стр.

Стр.

Отпуски разрешени на народнитѣ представители: Владимиръ Димитровъ, Петъръ Цуцумановъ, д-ръ Никола Чирпанлиевъ, Иванъ Хрелопановъ, д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ, Стефанъ Бояджиевъ, Иванъ п. Янчевъ, Стойчо Георгиевъ, Христо Горневъ, д-ръ Владимиръ Бурилковъ, Теодоси Кънчевъ, Мехмедали Герай, Димитъръ п. Пандовъ, Хюсенъ х. Галибовъ, Никола Владовъ, Никола Андреевъ, Димитъръ Мангърровъ, Малинъ Паневъ и д-ръ Владимиръ Руменовъ	519	за стопанска експлоатация на държавни гори (Второ четене)	520
Речь , произнесена отъ Негово Величество Царя на 17 т. м. при поднасянето му отговора на тронното слово (Прочитане)	519	3. Тълкувателенъ законъ по приложението на чл. 10 алинея първа отъ закона за окръжнитѣ съвети, въ свръзка съ чл. 144 алинея четвърта отъ избирателния законъ (Първо четене — продължение разискванията)	525
Законопроекти:		Предложения:	
1. За разрешаване на Карловската община да сключи заемъ (Съобщение)	519	1. За приемане на държавна служба по Министерството на народното просвѣщение чужди подданици (Съобщение)	519
2. За разрешаване на Министерството на земледѣлието и държавнитѣ имоти оборотенъ капиталъ		2. За одобрение предложението за одобрение V-то постановление на Министерския съветъ отъ 10 май 1927 г., протоколъ № 28 (Приемане)	520
		3. За одобрение XXVIII-то постановление на Министерския съветъ отъ 28 ноемврий 1927 г., протоколъ № 69 (Обърнато въ законопроектъ и приетъ на първо четене)	520
		Дневенъ редъ за следующето заседание	530